

I

(Jogalkotási aktusok)

RENDELETEK

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/1429 RENDELETE

(2020. október 7.)

a Covid19-járványra tekintettel a fenntartható vasúti piacot célzó intézkedések megállapításáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 91. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽¹⁾,

a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően,

rendes jogalkotási eljárás keretében ⁽²⁾,

mivel:

- (1) A Covid19-járvány a vasúti közlekedési szolgáltatások iránti kereslet jelentős csökkenésével járt. Ez súlyos hatással van a vasúti társaságokra nézve. A hatás már 2020. március 1-jén kezdett megmutatkozni, és valószínűleg legalább 2020. december 31-ig tart. A Covid19-járvánnyal kapcsolatos körülményeket nem tudják befolyásolni a vasúti társaságok, amelyek jelentős likviditási problémákkal és súlyos veszteségekkel, valamint bizonyos esetekben a fizetéseketelenség kockázatával néznek szembe.
- (2) A Covid19-járvány negatív gazdasági hatásainak ellensúlyozása érdekében a vasúti társaságoknak pénzügyi támogatásra lehet szükségük. Előfordulhat, hogy a vasúti társaságok a Covid19-járvány miatt nem tudnak díjat fizetni a vasúti infrastruktúrához való hozzáférésért, ezért engedélyezni kell a pályahálózat-működtetők számára, hogy csökkentsék, elengedjék vagy elhalasszák ezeket a díjakat. Ezt a lehetőséget egy olyan időszakra kell biztosítani, amely alatt a Covid19-járvány vasúti piacra gyakorolt hatásai már megmutatkoztak, és várhatóan továbbra is ezt teszik, azaz 2020. március 1. és 2020. december 31. között (a továbbiakban: a referencia-időszak).
- (3) A 2012/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽³⁾ 31. cikkének (3) bekezdése értelmében a pályahálózat-működtetőnek fizetendő hálózat-hozzáférési díjak nem lehetnek alacsonyabbak a vonatközlekedtetés eredményeként közvetlenül keletkező költségnél. A díjak részleges vagy teljes elengedése vagy azok elhalasztása – átlátható, objektív és megkülönböztetéstől mentes módon alkalmazva a vasúti áru- és/vagy személyszállítási ágazatban működő valamennyi vasúti társaságra vonatkozóan – enyhítené a Covid19-járvány hatását a referencia-időszak alatt. A tagállamok számára ezért lehetővé kell tenni, hogy a pályahálózat-működtetők számára engedélyezzék intézkedések meghozatalát e célból.

⁽¹⁾ 2020. július 16-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).⁽²⁾ Az Európai Parlament 2020. szeptember 17-i állásfoglalása (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és a Tanács 2020. október 2-i határozata.⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/34/EU irányelve (2012. november 21.) az egységes európai vasúti térség létrehozásáról (HL L 343., 2012.12.14., 32. o.).

- (4) A 2012/34/EU irányelv 32. cikkének (1) bekezdése megengedi a tagállamok számára, hogy felárat számítsanak fel, amennyiben a piac ezt lehetővé teszi. A Covid19-járvány hatásai miatt a piaci szegmenseknek a felár fizetésére való képessége csökkenhetett. A tagállamoknak ezért lehetőségük kell, hogy legyen arra, hogy engedélyezzék a pályahálózat-működtetőknek a piaci szegmensek felárak fizetésére való képességének újraértékelését az esedékes összegeknek a referencia-időszak tekintetében történő lehetséges csökkentése céljából.
- (5) A 2012/34/EU irányelv 36. cikke rendelkezik a foglalási díj rendszeréről, amelynek célja a kapacitás hatékony kihasználásának ösztönzése. Az említett cikk értelmében kötelező e díjat felszámítani abban az esetben, ha egy kérelmező – beleértve a vasúti társaságokat is – rendszeresen nem használja ki a neki odaítélt menetvonalakat vagy azok egy részét. A pályahálózat-működtetőknek hálózati üzletszabályzatukban közzé kell tenniük a kihasználás elmulasztásának megállapítására szolgáló kritériumokat. A Covid19-járvány súlyos zavarokat okozott a vasúti közlekedésben, ami a menetvonalak széles körű törléséhez vezetett. A mögöttes eseményeket a vasúti társaságok nem befolyásolhatták, és továbbra sem képesek erre. Ezen zavarok ráadásul ideiglenesen a kapacitás alacsonyabb kihasználásához vezettek. Így feltételezhető, hogy a 2012/34/EU irányelv 36. cikke szerinti foglalási díjak által elért kívánt ösztönző hatás a referencia-időszak tekintetében nem releváns. A tagállamoknak ezért lehetőségük kell, hogy legyen arra, hogy engedélyezzék a pályahálózat-működtetők számára, hogy ne számítsanak fel foglalási díjat az elosztott, de a referencia-időszakban ki nem használt kapacitásért, még akkor sem, ha a kihasználás ilyen elmaradása a jelenleg alkalmazandó kritériumok szerint az odaítélt menetvonalak vagy azok egy része rendszeres ki nem használásának minősülne.
- (6) A hálózat-hozzáférési díjak, a felárak felszámítása és a foglalási díjak tekintetében a tagállamok által e rendelettel összhangban engedélyezett díjcsökkentés bevételkiesést jelentene a pályahálózat-működtető számára. Ezeket a bevételkieséseket elvben a 2012/34/EU irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével összhangban kompenzálnák. Tekintettel e veszteségek rendkívüli jellegére, a pályahálózat-működtetők számára az adott összegeket az említett cikkben előírtnál rövidebb időn belül, azaz a veszteség felmerülésének évét követő év december 31-ig vissza kell téríteni.
- (7) A vasúti infrastruktúra használatára vonatkozó feltételeket ideiglenesen ki kell igazítani, a hálózati üzletszabályzatokat pedig naprakészen kell tartani, és szükség szerint módosítani kell.
- (8) A Covid19-járvány előre nem látható és hirtelen jellegéből adódóan nem lehetett kellő időben releváns intézkedéseket elfogadni. Ezért e rendelet időbeli hatálya a hatálybalépését megelőző időszakra is ki kell, hogy terjedjen. Tekintettel az e rendelet által előírt rendelkezések jellegére, ez a megközelítés nem vezet az érintett személyek jogos elvárásainak megsértéséhez.
- (9) Nehéz megjósolni a Covid19-járvány további alakulását és a vasúti közlekedési ágazatra gyakorolt további hatását. A Bizottságnak folyamatosan elemeznie kell a Covid19-járvány ezen ágazatra gyakorolt gazdasági hatását, és ha a kedvezőtlen feltételek tartósan fennállnak, az Uniónak abban a helyzetben kell lennie, hogy indokolatlan késedelem nélkül meghosszabbíthassa az e rendelet által előírt intézkedések alkalmazási időszakát.
- (10) Az e rendeletben előírt intézkedések érvényességének szükséges és indokolt esetben történő meghosszabbítása érdekében a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 290. cikkének megfelelően jogi aktusokat fogadjon el azon referencia-időszak meghosszabbítására vonatkozóan, amelynek során az e rendelet által előírt intézkedések alkalmazandók. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten, és hogy e konzultációkra a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban⁽⁴⁾ megállapított elvekkel összhangban kerüljön sor. Így különösen a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kap kézhez minden dokumentumot, és szakértőik rendszeresen részt vehetnek a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó szakértői csoportjainak ülésein.
- (11) mivel e rendelet célját – nevezetesen a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámítására vonatkozó ideiglenes szabályok megállapítását, válaszul a Covid19-járvány által előidézett sürgős helyzetre – a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban az intézkedés terjedelme és hatásai miatt e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 5. cikkében foglalt szubsidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

⁽⁴⁾ HL L 123., 2016.5.12., 1. o.

- (12) Az e rendeletben előírt intézkedések azonnali alkalmazásának lehetővé tétele érdekében e rendeletnek sürgősen, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon hatályba kell lépnie,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Tárgy és hatály

Ez a rendelet a 2012/34/EU irányelv IV. fejezetében meghatározottak szerint ideiglenes szabályokat állapít meg a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámítására vonatkozóan. Ez a rendelet a fent említett irányelv hatálya alá tartozó, a vasúti infrastruktúra belföldi és nemzetközi vasúti szolgáltatások érdekében történő használatára alkalmazandó a 2020. március 1. és 2020. december 31. közötti időszakban (a továbbiakban: a referencia-időszak).

2. cikk

A minimális szolgáltatáscsomagért fizetendő díjak és a foglalási díjak csökkentése, elengedése vagy elhalasztása

(1) A 2012/34/EU irányelv 27. cikkétől és 31. cikkének (3) bekezdésétől eltérve, és az állami támogatásra vonatkozó szabályok betartása mellett, a tagállamok engedélyezhetik a pályahálózat-működtetőknek, hogy átlátható, objektív és megkülönböztetéstől mentes módon – adott esetben a hálózati üzletszabályzataikban beazonosított piaci szegmenseknek megfelelően – csökkentsék, elengedjék vagy elhalasszák a minimális szolgáltatáscsomagért, valamint a kiszolgáló létesítményeket összekötő infrastruktúrához való hozzáférésért járó díjak megfizetését, amennyiben a szóban forgó díjfizetés a referencia-időszak alatt lett vagy lesz esedékes.

(2) A 2012/34/EU irányelv 27. cikkétől eltérve, és az állami támogatásra vonatkozó szabályok betartása mellett, a tagállamok engedélyezhetik a pályahálózat-működtetők számára, hogy a referencia-időszak tekintetében esedékes összegek lehetséges csökkentése céljából újraértékeljék a piaci szegmensek felár fizetésére való képességét a 2012/34/EU irányelv 32. cikkének (1) bekezdése értelmében.

(3) A 2012/34/EU irányelv 27. cikkétől és 36. cikkének harmadik mondatától eltérve, és az állami támogatásra vonatkozó szabályok betartása mellett, a tagállamok engedélyezhetik a pályahálózat-működtetőknek, hogy az elosztott, de a referencia-időszakban ki nem használt kapacitásért ne számítsanak fel foglalási díjat egyetlen kérelmezőnek – így a vasúti társaságoknak – sem. Ennek során a tagállamok és a pályahálózat-működtetők átlátható, objektív és megkülönböztetéstől mentes módon járnak el.

(4) A 2012/34/EU irányelv 8. cikkének (4) bekezdésétől eltérve, és az állami támogatásra vonatkozó szabályok betartása mellett, a tagállamok a veszteség felmerülésének évét követő év december 31-ig kártalanítják a pályahálózat-működtetőket az e cikk (1), (2) és (3) bekezdésének alkalmazása következtében elszenvedett konkrét pénzügyi veszteségért. Az említett kártalanítás nem érinti a tagállamoknak a 2012/34/EU irányelv 8. cikkének (4) bekezdése szerinti, annak biztosítására vonatkozó kötelezettségét, hogy a pályahálózat-működtető eredménykimutatása öt évet meg nem haladó, észszerű időszakon belül egyensúlyban maradjon.

(5) A tagállamok legkésőbb három hónappal e rendelet hatálybalépését követően tájékoztatják a Bizottságot az e cikk alapján hozott intézkedésekről, és tájékoztatják a Bizottságot a későbbi intézkedésekről vagy azok megváltoztatásáról is. A Bizottság nyilvánosságra hozza ezt az információt.

3. cikk

A vasúti infrastruktúra használatára vonatkozó feltételek kiigazítása

A pályahálózat-működtetők szükség szerint és késedelem nélkül módosítják a 2012/34/EU irányelv 27. cikkében említett hálózati üzletszabályzatot annak érdekében, hogy feltüntessék az általuk alkalmazott feltételeket, tekintettel az érintett tagállam által az e rendelet 2. cikkével összhangban hozott intézkedésekre.

4. cikk

Igazgatási szerv

A 2012/34/EU irányelv 56. cikke alkalmazandó a minimális szolgáltatáscsomagért fizetendő díjak és a foglalási díjak e rendelet 2. cikkében említett csökkentésére, elengedésére vagy elhalasztására, valamint a vasúti infrastruktúra használatára vonatkozó feltételek e rendelet 3. cikkében említett kiigazítására, az e rendelet 2. és 3. cikkében meghatározott, a pályahálózat-működtetőkre alkalmazandó kritériumok tekintetében.

5. cikk

A referencia-időszak meghosszabbítása

(1) A pályahálózat-működtetők 2020. november 1-jéig a Bizottság rendelkezésére bocsátják a 2012/34/EU irányelv 32. cikkének (1) bekezdésével összhangban a hálózataik használatára vonatkozó, piaci szegmensek szerint kategorizált adatokat a 2019. március 1-jétől 2019. szeptember 30-ig és a 2020. március 1-jétől 2020. szeptember 30-ig tartó időszak tekintetében.

Amennyiben a referencia-időszak meghosszabbításra kerül, a pályahálózat-működtetők új adatokat szolgáltatnak a Bizottságnak a referencia-időszak meghosszabbítása felének elteltével annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a Bizottság számára, hogy értékelje a helyzet alakulását a referencia-időszak meghosszabbítása alatt.

(2) Amennyiben a Bizottság az (1) bekezdésben említett adatok alapján megállapítja, hogy a vasúti forgalom csökkenése az előző évek megfelelő időszakához képest továbbra is fennáll, és valószínűleg továbbra is fenn fog állni, továbbá a rendelkezésre álló legmegbízhatóbb tudományos adatok alapján azt is megállapítja, hogy ez a helyzet a Covid19-járvány hatásának a következménye, a Bizottság a 6. cikknek megfelelően felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el, hogy megfelelően módosítsa az 1. cikkben meghatározott referencia-időszakot. Az ilyen módosítás a referencia-időszakot legfeljebb hat hónappal hosszabbíthatja meg, és a referencia-időszak nem hosszabbítható meg 2022. április 14-én túl.

(3) Amennyiben a Covid19-járványnak az Unión belüli vasúti közlekedési ágazatra gyakorolt tartós hatása esetén azt rendkívül sürgető okok szükségessé teszik, az e cikk alapján elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokra a 7. cikkben előírt eljárást kell alkalmazni.

6. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

(1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás gyakorlásának feltételeit ez a cikk határozza meg.

(2) A Bizottságnak az 5. cikk (2) bekezdésében említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadására vonatkozó felhatalmazása egyéves időtartamra szól 2020. október 13-tól kezdődő hatállyal.

(3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja az 5. cikk (2) bekezdésében említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban meghatározott felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.

(4) A felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban megállapított elvekkel összhangban konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.

(5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.

(6) Az 5. cikk (2) bekezdésének értelmében elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő két hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ez az időtartam két hónappal meghosszabbodik.

7. cikk

Sürgősségi eljárás

(1) Az e cikk alapján elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok haladéktalanul hatályba lépnek, és alkalmazandók mindaddig, amíg az Európai Parlament vagy a Tanács a (2) bekezdésnek megfelelően nem emel ellenük kifogást. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusról az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak küldött értesítésben meg kell indokolni a sürgősségi eljárás alkalmazását.

(2) Az Európai Parlament vagy a Tanács a 6. cikk (6) bekezdésében említett eljárásnak megfelelően kifogást emelhet a felhatalmazáson alapuló jogi aktus ellen. Ebben az esetben a Bizottság az Európai Parlament vagy a Tanács kifogásáról szóló határozatról való értesítést követően haladéktalanul hatályon kívül helyezi a szóban forgó, felhatalmazáson alapuló jogi aktust.

8. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2020. október 7-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök
D. M. SASSOLI

a Tanács részéről
az elnök
M. ROTH